

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н - 3.04

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра екологічної безпеки та екологічної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з навчальної роботи

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найкращі практики екологічного менеджменту (Best Environmental Management Practices)

(шифр і назва навчальної дисципліни)

6.040106 Екологія, охорона навколишнього середовища та

(шифр і назва напрямку підготовки)

збалансоване природокористування

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____ Екологія та охорона навколишнього середовища _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

факультет _____ ЕКОЛОГІЧНИЙ _____

(назва інституту, факультету, відділення)

Харків – 2012 рік

Робоча програма Найкращі практики екологічного менеджменту (Best Environmental Management Practices) для студентів

(назва навчальної дисципліни)

за напрямом підготовки 6.040106 Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування, спеціальністю «Екологія та охорона навколишнього середовища». „29” серпня, 2012 року - 8 с.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Уткіна Катерина Богданівна, старший викладач кафедри екологічної безпеки та екологічної освіти екологічного факультету, канд. геогр. наук

Кузін Сергій Олександрович, старший викладач кафедри екології та неоекології екологічного факультету

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екологічної безпеки та екологічної освіти

Протокол від “29” серпня 2012 року № 1

Завідувач кафедрою проф. Некос А.Н.

“ _____ ” _____ 20__ року

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки (спеціальністю) _____

(шифр, назва)

Протокол від. “ _____ ” _____ 20__ року № _____

“ _____ ” _____ 20__ року Голова _____ (_____)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

©ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2012 рік

© Уткіна К.Б., Кузін С.О. 2012 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань <u>0401 Природничі науки</u> (шифр і назва)	За вибором	
	Напрямок підготовки <u>6.040106 Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природоко-ристування</u> (шифр і назва)		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): <u>Екологія та охорона навколишнього середовища</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 72		8-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		26 год.	
		Практичні, семінарські	
		13 год.	
		Лабораторні	
		0 год.	
		Самостійна робота	
		33 год.	
Індивідуальні завдання:			
0 год.			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 26 (лекції) / 13 (практичні та семінари) / 33 (самостійна)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - надання майбутнім фахівцям-екологам знань щодо найкращих існуючих практик з екологічного менеджменту.

Завдання - сформувати знання та вміння, необхідні майбутньому фахівцеві для роботи на підприємстві та в регіональних й державних природоохоронних органах.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- як функціонує система управління природоохоронною діяльністю;
- що таке система управління якістю та система екологічного менеджменту;
- що таке екологічне маркування;
- що таке оцінка життєвого циклу;
- які є можливості участі у міжнародних програмах.

вміти:

- правильно оцінити можливості побудови системи управління якістю та системи екологічного менеджменту;
- застосувати принципи Оцінки життєвого циклу;
- підготувати проекту заявку за встановленими формами.

Дисципліна викладається англійською мовою.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Стандарти серії ISO 14000 та ISO 9000. Екологічне маркування. Написання проектних заявок

Тема 1. Міжнародна організація зі стандартизації. Стандарти серії ISO 14000 та ISO 9000. Система управління

Тема 2. Стандарт ISO 9001: системи управління якістю. Екологічне маркування

Тема 3. Написання проектних заявок

Змістовний модуль 2. Оцінка життєвого циклу

Тема 1 Терміни та поняття

Тема 2. Оцінка життєвого циклу

Тема 3. Використання програми SimaPro 7

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Стандарти серії ISO 14000 та ISO 9000. Екологічне маркування. Написання проектних заявок												
Тема 1. Міжнародна організація зі стандартизації. Стандарти серії ISO 14000 та ISO 9000. Система управління	9	4	0	0	0	5						
Тема 2. Стандарт ISO 9001: системи управління якістю. Екологічне маркування	11	4	1	0	0	6						
Тема 3. Написання проектних заявок	17	6	5	0	0	6						
Разом за змістовим модулем 1	37	14	6	0	0	17						
Змістовий модуль 2. Оцінка життєвого циклу												
Тема 1. Терміни та поняття	9	4	0	0	0	5						
Тема 2. Назва Оцінка життєвого циклу	10	4	1	0	0	5						
Тема 3. Використання програми SimaPro 7	16	4	6	0	0	6						
Разом за змістовим модулем 2	35	12	7	0	0	16						
Усього годин	72	26	13	0	0	33						
Модуль 2												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин	72	26	13	0	0	33						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Європейські підходи до систем управління на державному, регіональному рівнях, та на рівні підприємства	1
2	Екологічне маркування. Зелена точка	1
	Разом	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка проектної заявки	5
2	Практичне застосування програми SimaPro 7	6
	Разом	11

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Гармонізація українського законодавства з європейським	6
2	Міжнародне співробітництво в галузі охорони довкілля	6
3	Комплексне управління відходами: європейський досвід	6
4	Новітні підходи до оцінки життєвого циклу продукції	8
5	Стратегічна екологічна оцінка	7
	Разом	33

9. Індивідуальні завдання**10. Методи навчання**

Аудиторна, активна навчальна діяльність (лекції, практичні, семінарські, контроль-колоквиуми, письмові тестові контролю).

11. Методи контролю

Контроль колоквіум, проміжний та підсумковий тест контроль

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумковий семестровий контроль	Сума
Модуль 1			Модуль 2				
T1	T2	T3	T1	T2	T2	40%	100%
Контроль-колоквіум, тестовий контроль			Контроль-колоквіум, тестовий контроль				
30%			30%				

T1, T2, T3 – теми модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій.
2. Презентації.
3. Навчально-методичний комплекс.
4. Навчальні посібники кафедри; методичні вказівки до виконання семінарів (тверді і електронні копії).

14. Рекомендована література

Базова

1. Конспект лекцій.

2. Презентації.
3. Life Cycle Assessment: Principles, Practice and Prospects. CSIRO Publishing. 2009
4. Environmental Life-Cycle Assessment / Mary Ann Curran. 1996.

Допоміжна

1. ISO 9001:2008, Quality management systems – Requirements.
2. ISO 9001:2008 Documentation Requirements.
3. Free Online "Basics of ISO 9001" Tutorial // <http://the9000store.com/Step1-what-is-iso-9001.aspx>
4. "Стандартизація и управління качеством продукції", учебник для вузів/ В.А. Швандар, В.П. Панов, Е.М. Купряков и др. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2000.
5. ДСТУ ISO 9000-2001. Системи управління якістю. Основні положення та словник.
6. ДСТУ ISO 14001-97. Системи управління навколишнім середовищем. Склад та опис елементів і настанови щодо їх застосування. Чинний від 01.01.98р.
7. Системи екологічного менеджмента для практиків / С.Ю. Дайман, Т.В. Островкова, Е.А. Заика, Т.В. Сокорнова; Под ред. С.Ю. Даймана. — М.: Издательство РХТУ им. Д.И. Менделеева, 2004. — 248 с.
8. Закон України “Про стандартизацію”. від 17.05.2001р.
9. Закон України “Про акредитацію органів з оцінки відповідності” від 17.05.2001р.
10. Економіка підприємств.: [Навчальний посібник]. / Під ред. Вихрущ В.П., Харів П.С. – Тернопіль, 1995.
11. Лукашова С.В., Плеша М.І. Економетрична оцінка впливу цінового фактора на прибутковість підприємства // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна, випуск 11. - Львів: видавництво ЛКА, 2001.- С.47-50.
12. ISO 14020 (серія) Принципи екологічного етикетування продукції.
13. ISO 14040 (серія) Методологія "оцінки життєвого циклу" — оцінки екологічного впливу, пов'язаного з продукцією, на всіх стадіях її життєвого циклу.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.rada.gov.ua>
2. <http://www.menr.gov.ua>
3. <http://ec.europa.eu/>
4. <http://www.unesco.org/csi/act/russia/leaflet.pdf>